

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет
Кафедра біології людини, хімії та методики навчання хімії

Бабенко О.М., Харченко Ю.В., Вакал Ю.С., Куш Ю.І.

**Виробнича (педагогічна) практика
в закладах фахової передвищої та професійної
(професійно-технічної) освіти**

Методичні рекомендації

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 014 Середня освіта (Хімія)

Суми
2023

Рекомендовано до друку та надано Гриф Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
рішенням Вченої ради університету
(протокол № 11 від 29 травня 2023 р.)

Рецензенти:

Міронєць Л. П. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Генкал С. Е. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та методики навчання біології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Б12 Бабенко О.М., Харченко Ю.В., Вакал Ю.С., Куш Ю.І. Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти: методичні рекомендації для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Хімія). Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, 2023. 42 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до «Положення про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (ухвалено рішенням вченої ради СумДПУ імені А.С. Макаренка № 6 від 26.12.2017 р.). і робочої програми виробничої (педагогічної) практики в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти та призначені для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою 014 Середня освіта (Хімія) другого (магістерського) рівня вищої освіти. Методичні рекомендації включають цілі, основні завдання, зміст, організацію, форми і методи контролю, методичні поради щодо проходження педагогічної практики, а також вимоги, що висуваються до оформлення звітної документації результатів проходження педагогічної практики.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Професійна підготовка майбутнього викладача, формування його педагогічних здібностей здійснюється в процесі освітньої діяльності, важливою частиною якої є педагогічна практика, що забезпечує інтеграцію знань та їх застосування. Педагогічна практика посідає особливе місце у системі підготовки майбутніх викладачів хімії. Діяльність студентів у період практики є аналогом професійної діяльності викладача хімії в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти, включає всі її види та функції.

Під час практики студенти повинні ознайомитись з основними функціями педагогічної діяльності викладачів хімії, спостерігати та аналізувати їх діяльність на заняттях та в позанавчальний час. Студенти мають змогу реалізувати отримані під час освітнього процесу фахові та психолого-педагогічні знання та вміння. У них є можливість моделювати освітній процес, реалізовувати на практиці створені моделі та оцінювати їх ефективність.

Виробнича практика передбачає формування методологічної культури майбутніх викладачів хімії, яка втілюється у володінні системою методів навчання, технологією передачі знань та рівнем сформованості вмінь контрольно-оцінювальної діяльності. Педагогічна практика має за кінцеву мету спрямувати студентів на творчий пошук та самовдосконалення на шляху до оволодіння високим рівнем професіоналізму.

Мета виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти на другому курсі магістратури – через практичні дії опанувати теоретичний матеріал з хімії, набутти необхідних професійних навичок майбутнього викладача, оволодіти основними функціями педагогічної діяльності педагога та сформувані його професійні вміння.

Виробнича педагогічна практика покликана навчити студентів застосовувати отримані знання в університеті зі спеціальних дисциплін на практиці.

Основні завдання виробничої педагогічної практики:

- Поглибити і закріпити теоретичні знання з курсу хімії в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти та методики її навчання.

- Навчити магістрантів спостерігати і аналізувати освітній процес у закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.
- Навчити магістрантів планувати типи занять з хімії.
- Сформувати навички самостійної підготовки до проведення занять та позанавчальних заходів з хімії.
- Підготувати магістрантів до проведення різнотипних занять із застосуванням ефективних методів і прийомів навчання.
- Сформувати контрольню-оцінювальну діяльність викладача-фахівця.
- Удосконалювати вміння планувати освітній процес.
- Формувати вміння проводити аналіз та самоаналіз занять з хімії.
- Розвивати інтерес до педагогічної професії, до вивчення магістрантами передових педагогічних технологій.
- Сформувати у магістрантів-практикантів уміння проводити науково-дослідну роботу.

У процесі педагогічної практики у студентів повинні сформуватися **професійні вміння та навички**:

- викладати хімію з урахуванням останніх наукових досягнень;
- застосовувати новітні інформаційні технології у викладанні хімії в закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти;
- складати календарно-тематичне та поурочне планування;
- використовувати різноманітні методи та прийоми роботи з учнями на заняттях з хімії;
- навчитись аналізувати заняття викладачів і магістрантів-практикантів;
- уміло використовувати наочність на заняттях з хімії;
- робити навчальний матеріал доступним і цікавим для здобувачів освіти;
- складати план позанавчальної роботи з хімії;
- формувати в учнів моральні якості характеру, любов до рідного краю;
- виконувати обов'язки класного керівника;
- удосконалювати рівень професійної підготовки.

Протягом практики магістри набувають таких компетентностей:

Загальні компетентності

- Здатність діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина та на основі етичних міркувань (мотивів), брати участь у суспільному житті на різних рівнях; здатність працювати в команді, взаємодіяти з іншими в різних соціальних ситуаціях.
- Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу, оцінювання ситуації та/або завдання з метою виявлення шляхів розв'язування та продукувати рішення.
- Здатність до подальшого навчання, самовдосконалення та саморозвитку, самоствердження.
- Здатність до прийняття ефективних рішень, відповідального ставлення до виконання обов'язків, адаптації та дії в нових ситуаціях, у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема й до здобувачів освіти.
- Здатність до дослідницької діяльності, творчого пошуку, реалізації нових ідей; здатність генерувати ідеї під час розв'язування професійних та практичних задач; навчатися та оволодівати сучасними знаннями протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки.

Фахові (професійні) компетентності

- Здатність формувати, аналізувати та синтезувати рішення професійних та науково-педагогічних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові, які можна дослідити окремо в їх більш та менш важливих аспектах.
- Здатність здійснювати професійну діяльність в закладах загальної середньої освіти, враховуючи особливості вивчення хімії в залежності від напрямку, профілю навчання та рівня змісту освіти.
- Здатність будувати індивідуальну траєкторію навчання й виховання учнів на основі знань про індивідуально-психологічні та вікові особливості особистості.

- Здатність застосовувати загальну модель процесу навчання хімії для планування та організації освітнього процесу при навчанні хімії учнів у старших класах закладів загальної середньої освіти.
- Здатність до проектування власної діяльності при навчанні хімії учнів старших класів закладів загальної середньої освіти.
- Здатність застосовувати сучасні освітні технології для забезпечення якості освітнього процесу в старших класах закладів загальної середньої освіти.
- Здатність до організації науково-дослідної роботи учнів, в тому числі експериментальної.

Кафедра біології людини, хімії та методики навчання хімії визначає бази практики, які забезпечують одержання знань, умінь та практичних навичок у обсягах, визначених освітньою програмою 014 Середня освіта (Хімія) другого (магістерського) рівня та програмою практики. Базами практики можуть бути заклади фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти. Обов'язковою вимогою до баз виробничої педагогічної практики є наявність необхідних умов для роботи викладача хімії. Виробничу (педагогічну) практику студенти можуть проходити на базах практики м. Суми та області, а також за її межами або за місцем майбутнього працевлаштування / місцем проживання.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора та першого проректора, завідувача кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії, завідувача навчальної і виробничої практик університету. Оперативне вирішення питань, пов'язаних з організацією і контролем практики та її загальне керівництво здійснює керівник виробничої (педагогічної) практики кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі, що забезпечують підготовку магістрів зазначеної спеціальності. Безпосереднє керівництво всіма видами діяльності студентів під час практики здійснює методист з хімії.

Керівник практики:

- встановлює зв'язки з закладами фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти, які є базами практики, бере участь в укладанні договорів на проведення практики, забезпечує студентів необхідними рекомендаціями, консультаціями;

- готує проект наказу про розподіл студентів за базами практики та про призначення методистів з хімії;
- організовує й проводить разом з методистами з хімії установчу й підсумкову конференції;
- ознайомлює студентів із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практики;
- контролює проходження практики;
- спільно з методистами з хімії оцінює загальну роботу студентів на практиці, звітує про результати практики на засіданні кафедри та Вченій раді факультету, після закінчення практики подає завідувачу практики звітну документацію.

Методист з хімії:

- бере участь в установчій і підсумковій конференціях з практики. На установчій конференції методист ознайомлює студентів із вимогами до організації практики, здійснює організаційну роботу зі студентами. На підсумковій конференції методист характеризує роботу своєї групи, досягнення і недоліки окремих студентів, узагальнює досвід практики;
- встановлює зв'язок із закладом освіти, проводить інструктивно-методичну роботу з студентами;
- організовує в перший день практики зустріч адміністрації закладу освіти зі студентами, разом з адміністрацією закладу освіти розподіляє студентів за групами;
- разом з викладачами закладів фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти організовує шестигодинний робочий день студентів-практикантів, контролює діяльність старости студентської групи;
- допомагає складати та затверджує плани-конспекти занять з хімії студентів;
- спільно з вчителями хімії консультує практикантів під час їх підготовки до занять і позанавчальних заходів;
- відвідує заняття і позанавчальні заходи з хімії, виховні заходи, які проводять студенти, керує їх обговоренням, підводить підсумки обговорення, виставляє оцінки за кожне заняття і позанавчальний захід;
- наприкінці терміну практики разом з викладачами хімії, наставниками/кураторами групи, керівником практики підсумовує та оцінює роботу студентів;

- перевіряє звітну документацію студента-практиканта, оцінює її.

Директор закладу загальної середньої освіти:

- при прийомі студентів на практику видає відповідний наказ по закладу про зарахування студентів на практику та призначення відповідальних осіб за роботу з ними від бази практики;
- забезпечує сприятливі умови для проходження педагогічної практики в закладі освіти, проводить відповідну роботу з викладачами, обслуговуючим персоналом і учнями з питань педагогічної практики;
- знайомить студентів з історією, традиціями закладу, організацією освітнього процесу на базі практики;
- вибірково відвідує залікові уроки студентів-практикантів та виховні заходи, бере участь в їх обговоренні;
- спільно з керівниками практики від університету підводить підсумки педагогічної практики на педагогічній раді закладу освіти, підписує та завіряє характеристику студента.

Викладач хімії:

- ознайомлює студентів з планом навчально-виховної роботи з хімії, проводить відкриті заняття і позанавчальні заходи, організовує їх обговорення;
- здійснює методичну допомогу студентам у плануванні, підготовці і проведенні занять і позанавчальних заходів з хімії, приділяє особливу увагу застосуванню ними сучасних технологій і методів навчання;
- знайомить студентів з оформленням і обладнанням кабінету хімії, проводить інструктажі з правил охорони праці і протипожежної безпеки;
- не пізніше, ніж за день до проведення студентами заняття чи заходу аналізує і затверджує його план-конспект;
- характеризує педагогічну діяльність студента-практиканта та оцінює його навчально-методичну роботу з хімії, готує характеристику студента.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Згідно навчального плану виробнича педагогічна практика передбачена на II курсі магістратури в III семестрі (тривалість практики – 3 тижні). Конкретні терміни проведення практики визначаються наказом ректора і регламентується робочою програмою.

До початку виробничої педагогічної практики проводиться установча конференція, на якій студенти знайомляться із змістом, завданнями ата особливостями практики. відбувається розподіл до закладів фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, призначення методистів.

Під час практики студенти повинні відвідувати заняття, які проводяться вчителями закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти та студентами-практикантами, самостійно проводити заняття з хімії, виготовляти дидактичні матеріали та унаочнення, вести позанавчальну роботу з хімії. За результатами практики виставляється залік.

По закінченню виробничої педагогічної практики в університеті проводиться підсумкова конференція, на якій студенти звітують про результати проходження практики, діляться своїми враженнями та висловлюють пропозиції щодо вдосконалення практики. Під час цієї конференції обговорюються наступні питання:

Ваші загальні враження про педагогічну практику (схвалення, критика, побажання, поради тим, хто прийде після вас, ваше самопочуття, надії, сумніви тощо).

Що викликало найбільші труднощі?

Як ви особисто оцінюєте рівень проведення вами занять, заходів?

Чи потрібна спеціальна підготовка до практики?

Чи достатня допомога, отримана від вчителів закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, університетського методиста-керівника?

Ваші пропозиції по її поліпшенню.

Як вплинула практика на вашу професійну орієнтацію?

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

- Ознайомлення з закладом фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, кабінетом хімії, їх обладнанням, технічними засобами (зокрема й для організацій дистанційної форми освіти) тощо.
- Ознайомлення з документацією викладачів хімії: тематичними планами, поурочними планами, журналами тощо.
- Спостереження за методикою проведення занять хімії викладачами закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, знайомство з особливостями їх педагогічних технологій.
- Складання індивідуального плану на період практики.
- Робота з необхідною методичною літературою.
- Підготовка до проведення занять з хімії (отримання консультацій від методистів та вчителів закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, написання планів-конспектів, виготовлення унаочнень, дидактичних матеріалів).
- Проведення занять з хімії з наступним самоаналізом.
- Розробка сценарію позанавчального заходу з хімії (за узгодженням із викладачем хімії).
- Самостійне написання планів-конспектів до занять з хімії.
- Проведення залікових занять з хімії у присутності методиста від закладу вищої освіти.
- Проведення виховних заходів (за узгодженням із наставником / куратором групи).
- Відвідування уроків інших студентів-практикантів та участь у їх аналізі.
- Оформлення та подача на кафедру звітної документації.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика складається з:

- організаційної роботи;
- навчальної роботи;
- позанавчальної роботи;
- науково-дослідної роботи;
- профорієнтаційної роботи.

До змісту організаційної роботи студента-практиканта належать:

- ознайомлення зі специфікою діяльності закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти;
- ознайомлення з документацією закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, планом навчальної та виховної роботи, планом роботи наставника / куратора групи;
- вивчення групи, в якій студент буде проходити практику.

До змісту навчальної роботи студента-практиканта належать:

- вивчення матеріалів кабінету хімії, плану відкритих занять, методичних розробок;
- складання індивідуального плану на період практики;
- складання тематичного плану занять на основі планів викладача;
- планування окремих занять;
- проведення занять із дотриманням психолого-педагогічних, методичних і гігієнічних вимог;
- застосування ефективних онлайн-ресурсів для організації дистанційного навчання;
- відвідування занять викладачів учителів та студентів-практикантів;
- проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих занять;
- проведення психолого-педагогічного аналізу заняття;
- оволодіння вміннями виховання на уроках хімії;
- виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;
- проведення додаткових занять із невстигаючими;
- участь в установчих і підсумкових заходах із педпрактики;
- підготовка звітної документації про проходження педагогічної практики.

До змісту позанавчальної роботи студента-практиканта належать:

- проведення консультацій з предмету;
- вивчення системи роботи викладача хімії, спрямованої на формування в здобувачів освіти стійкого інтересу до предмету;
- спостереження та аналіз окремих видів позанавчальної роботи, що проводять викладачі закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти;
- планування позанавчальної роботи;

- підготовка та проведення запланованої позанавчальної роботи;
- відвідування й аналіз позанавчальних заходів, які проводять студенти;
- допомога в обладнанні кабінету хімії (добір онлайн-ресурсів для організації дистанційного навчання, виготовлення таблиць, схем, стендів, виготовлення дидактичних матеріалів тощо).

До змісту науково-дослідної роботи студента-практиканта належать:

- проведення тестування здобувачів освіти закладів фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти із метою виявлення рівня володіння знаннями з хімії;
- вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- виступи на методичних семінарах студентів-практикантів;
- проведення спостережень з метою вивчення та узагальнення досвіду викладачів закладів фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти;
- проведення досліджень, необхідних для написання кваліфікаційної роботи.

До форм профорієнтаційної роботи студента-практиканта належать:

- організація екскурсій здобувачів освіти закладів фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти на природничо-географічний факультет та до ботанічного саду (за можливості);
- показ відеофільму та презентацій про університет та природничо-географічний факультет;
- поширення профорієнтаційного матеріалу (флаєри, календарики, рекламні буклети тощо);
- проведення тематичних бесід і виховних годин профорієнтаційної тематики або організація зустрічі керівництва факультету зі здобувачами освіти та їх батьками.

Один із студентів призначається старостою групи в конкретному закладі освіти.

Староста групи студентів-практикантів зобов'язаний:

- у перший тиждень подати методисту на кафедру інформацію по кожному зі студентів у закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти (якщо в закладі освіти проходить практику лише один студент, інформація подається ним особисто):

Прізвище ІП практиканта	_____
Назва ЗФПО / ЗП(ПТ)О	_____
Телефон, за яким можна зв'язатися зі студентом	_____
Група, за якою закріплений студент	_____
Прізвище ІП наставника / куратора групи	_____
Розклад занять групи	
Розклад дзвоників	

- прозвітувати в перший день про своєчасну явку студентів на бази практики;
- вести облік відвідування студентами-практикантами в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти;
- здійснювати постійний зв'язок із методистом в плані проведення відповідних консультацій.

Обов'язки студента-практиканта:

- брати участь у настановній та підсумковій конференціях із питань організації педпрактики;
- одержати до початку практики у керівника практики та методиста з хімії консультації щодо виконання завдань практики, оформлення всіх необхідних документів;
- пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практики;
- своєчасно прибути на базу практики;
- протягом перших днів практики надати старості практикантів або своїм методистам з фаху необхідну інформацію (табличка вище);
- сумлінно й відповідально готуватися до проведення занять та позанавчального заходу;
- виконати всі види робіт, передбачені програмою практики;
- бути присутнім на базі практики щоденно, протягом 30 годин на тиждень;

- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації закладу, де проходить практика;
- студенти не допускаються до проведення уроку, заходу, іншого виду діяльності без конспекту, сценарію, завізованого учителем, вихователем або методистом;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- подати звітну документацію в останні дні проходження практики і протягом перших 10 днів після виробничої практики захистити її результати на підсумковій конференції; студенти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії;
- звітувати про стан проходження виробничої педагогічної практики на підсумковій конференції.

Студент-практикант має право:

- одержувати всі необхідні консультації від методистів кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії, викладачів закладу освіти;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення практики.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА ГРУПОВІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні та групові завдання спрямовані на розвиток у студентів під час практики вмінь та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху. Завдання мають бути:

- 1) пов'язані з темою кваліфікаційної роботи практиканта;
- 2) вузько спрямовані на розвиток певних вмінь та навичок на конкретному етапі навчання у закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти певного типу.

Матеріали, розроблені студентом під час виконання індивідуального завдання, як правило, використовуються при написанні кваліфікаційної роботи.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати такий формат: дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання хімії та шляхів його підвищення, оформити стіннівку чи презентацію тощо.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Студенти проходять виробничу педагогічну практику в закладах фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти м. Суми, а також, у разі виробничої необхідності, за умов погодження з керівництвом Університету та дирекцією закладу загальної середньої освіти, – за межами міста та області. У такому випадку студент подає на розгляд кафедри відповідну заяву (див. додаток А) та лист-згоду від адміністрації базового закладу, в якому гарантується створення необхідних умов для виконання студентом програми практики (див. додаток Б).

Термін практики – 3 навчальні тижні. За кожним студентом закріплений методист з хімії, в обов'язки якого входить надання методичної, фахової допомоги, контроль за станом педагогічної практики, питання виробничої дисципліни. По прибуттю на базу практики, студент у триденний термін оформлює у директора закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти повідомлення про початок практики та подає його керівнику практики (див. додаток В).

Упродовж педагогічної практики практиканти **зобов'язані** провести не менше 4 занять з хімії за чинними навчальними програмами, провести активну змістовну позанавчальну роботу, допомагати наставнику / куратору групи. Кожен конспект заняття погоджується та затверджується викладачем-предметником, у разі відсутності конспекту студент до проведення уроку не допускається. Робочий день триває від першого до останнього заняття за графіком роботи групи, за якою закріплений студент. Бажаним є проведення позанавчального заходу, на якому присутні викладач-предметник,

представник адміністрації закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, однокурсники. Кожне відвідане відповідальним методистом заняття підлягає обов'язковому ґрунтовному науково-методичному аналізу. На останньому тижні педагогічної практики студент подає характеристику з місця її проходження, конспекти занять і позанавчальних заходів, затверджені та оцінені методистом з фаху та викладачами-предметниками. Про проходження педагогічної практики студент звітує відповідальному методисту під час затвердження оцінки за виробничу педагогічну практику.

Обов'язки студента у період педагогічної практики:

- студент працює в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти кожного дня у обсязі 30 годин на тиждень, своєчасно виконує всю роботу, передбачену програмою педагогічної практики;
- студент веде щоденник практики встановленого зразка, у якому фіксуються результати спостережень за колективом групи, дає аналіз своєї роботи. В щоденник вносяться відгуки методистів та викладачів, загальний відгук відповідального методиста про проходження студентом виробничої педагогічної практики;
- студент дотримується правил внутрішнього розпорядку роботи в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, в якому він проходить педагогічну практику, розпорядження адміністрації закладу та керівника практики; у випадку невиконання вимог він може бути усунений від виконання практики;
- стосунки між студентом і викладачем повинні будуватися на основі поваги, такту, взаєморозуміння. Студент-магістрант повинен являти собою приклад організованості, дисципліни, працелюбства;
- в обов'язки старости студентської групи під час проходження практики входить: облік відвідування студентів, координаційний зв'язок між студентами та методистами;
- студент, усунений від проходження практики або робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчального плану;
- студент здійснює профорієнтаційну роботу з проведенням екскурсії до університету, факультету з обов'язковою відміткою про це в щоденнику практики;

- оцінка за практику виставляється за підсумком педагогічної діяльності студента у залікову книжку в розділ «Педагогічна практика».

Позанавчальна робота студента під час проходження педагогічної практики

- Крім проведення занять зі своїх предметів, студент-практикант проводить позанавчальну роботу. Під час проходження педпрактики студент має змогу випробувати себе в ролі наставника / куратора групи, організовуючи здобувачів освіти до позанавчальної роботи з предмету. Мета такої роботи полягає у формуванні інтересу учнів до хімії як навчальної дисципліни, формуванні національної самосвідомості, почуття людської гідності, відповідальності за долю та майбутнє України.

Схема розробки позанавчального залікового заходу з хімії:

- Титульний аркуш із зазначенням закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти та підпорядкування, теми і форми заходу, відомостей про студента-практиканта, прізвища методистів.
- Мета заходу.
- Обладнання.
- Час і місце проведення.
- Зміст позанавчального заходу.
- Список використаної літератури.
- Оцінка й відгук (стислий) викладача-предметника про науково-методичний рівень проведення заходу.

Під час педагогічної практики студент здійснює **профорієнтаційну роботу** з проведенням екскурсії до університету, музею з обов'язковою відміткою про це в щоденнику практики. Для цього кафедра та факультет надають магістранту необхідні інформаційні матеріали.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

На останньому тижні практики проводиться підсумкова конференція, до якої готуються викладачі та студенти. Її мета – проаналізувати та узагальнити результати педагогічної практики, визначити успіхи та наголосити на недоліках у її підготовці та проведенні. Присутність студентів-практикантів та методистів є обов'язковою. У ході проведення підсумкової конференції порушуються проблеми, пов'язані з рівнем готовності студентів курсу виконувати професійні обов'язки викладача хімії та наставника / куратора групи.

На підсумкову конференцію кожна академічна група готує стіннівку, презентацію тощо про проведenu роботу в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти, в тому числі й профорієнтаційну.

Для оцінювання пріоритетними є досягнення в таких видах діяльності:

- навчальна робота;
- позанавчальна робота зі спеціальності;
- виховна робота з колективом групи.

При оцінюванні також ураховується:

- сумлінне виконання студентом вимог програми педагогічної практики, обов'язків студента-практиканта;
- дотримання студентом правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- відсутність зауважень дисциплінарного характеру;
- вчасне подання звітної документації з педпрактики;
- участь у проведенні установчої та підсумкової конференцій.

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів із педагогічної практики (за Європейською кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу)

Кількість балів	Оцінка	Вид діяльності
90-100	A	Студенти протягом виробничої педагогічної практики: – вчасно прибули до виробничої бази практики;

Кількість балів	Оцінка	Вид діяльності
		– сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів; – одержали інструктаж на установчій конференції; – робочий день студентів-практикантів у закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти тривав у межах 30 годин на тиждень; – проводили заняття на високому науково-методичному рівні, більшість занять оцінені на «відмінно»; – апробували раціональні форми роботи на заняттях з хімії, застосовували ефективні методи і прийоми роботи на заняттях; – у присутності методиста проводили заліковий позанавчальний захід з хімії на високому організаційному та методичному рівні; – відвідали та обговорили позанавчальні заходи інших студентів-практикантів; – відвідували навчальні заняття інших студентів-практикантів із наступним їхнім аналізом; – вивчили групу здобувачів освіти, до якої були прикріплені; – ознайомилися з досвідом роботи викладачів хімії; – надали допомогу закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти в обладнанні кабінету хімії; – якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики; – на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.
85-89	В	Студенти протягом виробничої педагогічної практики: – сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;

Кількість балів	Оцінка	Вид діяльності
		– одержали інструктаж на установчій конференції; – вчасно прибули до виробничої бази практики; – робочий день студента-практиканта в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти тривав близько 30 годин на тиждень; – проводили заняття на високому та достатньому науково-методичному рівні; – більшість уроків оцінені викладачами та методистами на «відмінно» і «добре»; – продемонстрували вміння працювати на заняттях з хімії; – намагалися апробували раціональні форми роботи на заняттях з хімії; – застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на заняттях з хімії; – у присутності одного з методистів провели позанавчальні заходи з хімії; – відвідали та обговорили позанавчальні заходи інших студентів-практикантів; – відвідували навчальні заняття інших студентів-практикантів із наступним їхнім аналізом; – вивчили групу здобувачів освіти, до якої були прикріплені; – ознайомилися з досвідом роботи викладачів-предметників закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти; – на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу; – мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
75-84	С	Студенти протягом виробничої педагогічної практики: – сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;

Кількість балів	Оцінка	Вид діяльності
		– одержали інструктаж на установчій конференції; – вчасно прибули до виробничої бази практики; – робочий день студента-практиканта в закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти тривав близько 30 годин на тиждень; – проводили заняття на достатньому науково-методичному рівні; – більшість занять оцінені викладачами та методистами на «добре»; – продемонстрували вміння працювати на заняттях з хімії; – у присутності одного з методистів провели позанавчальні заходи з хімії; – відвідали та обговорили позанавчальні заходи інших студентів-практикантів; – відвідували навчальні заняття інших студентів-практикантів із наступним їхнім аналізом; – не провели на високому методичному рівні профорієнтаційну роботу; – мали зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
64-74	Д	Студенти протягом виробничої педагогічної практики: – недобросовісно виконували обов'язки студентів-практикантів; – проводили заняття на достатньому або низькому науково-методичному рівні; – більшість занять оцінені викладачами та методистами на «добре» та «задовільно»; – продемонстрували недостатні вміння працювати на заняттях з хімії; – не використовували різноманітні методи та прийоми на заняттях з хімії; – провели позанавчальні заходи з хімії на

Кількість балів	Оцінка	Вид діяльності
		низькому організаційному рівні; – проігнорували взаємовідвідування; – не продемонстрували належного рівня сформованості професійно-педагогічних умінь; – мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
60-63	Е	Студенти протягом виробничої педагогічної практики: – недобросовісно виконували обов'язки студентів-практикантів; – присутність у закладі фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти була епізодичною (у дні проведення занять); – проводили заняття на низькому науково-методичному рівні; – більшість занять оцінені викладачами та методистами на «задовільно»; – не продемонстрували вміння працювати на заняттях з хімії; – не використовувалися різноманітні методи та прийоми на заняттях з хімії; – провели позанавчальні заходи з хімії на низькому організаційному рівні; – проігнорували взаємовідвідування; – недостатньо вивчили групу здобувачів освіти, до якої були прикріплені; – були відсутніми на установчій та підсумковій конференціях; – не продемонстрували належного рівня сформованості професійно-педагогічних умінь; – мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
35-59	FX	Студенти не виконали програми педагогічної практики.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Оформлення звітної документації здійснюється до закінчення педпрактики. На останньому тижні студент-практикант зобов'язаний подати документацію методисту та керівнику практики, які оцінюють завдання, виконані під час проходження практики, про що ставиться відмітка в атестаційний лист.

Уся документація повинна бути студентами грамотно й охайно оформлена, складена в окрему папку з титульним листом (див. додаток Г).

Перелік звітної документації, що подається керівнику практики:

- Звіт студента з особистим підписом про проходження виробничої педагогічної практики (див. додаток Д).
- Атестаційний лист (див. додаток Е).
- Характеристика студента-практиканта з закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти (зі штампом та печаткою), підписана директором, викладачем хімії та наставником / куратором групи. Характеристика друкується на бланку закладу фахової передвищої / професійної (професійно-технічної) освіти або обов'язково містить штамп закладу вгорі зліва, а внизу – круглу печатку (див. додаток Ж).
- Щоденник практики (з печатками та підписами, відгуками викладачів і методистів, оцінкою за виробничу педагогічну практику) (див. додаток З).

Перелік звітної документації, що подається методисту з фаху:

- План проведення занять з підписами викладача у вигляді таблиці.

№ п/п	Дата заняття	Тема заняття	Оцінка викладача	Підпис викладача	Коментар до заняття (за потреби)

- Два конспекти проведених занять з хімії з оцінкою та підписом викладача. Студенти, що проходили педагогічну практику за межами м. Суми здають всі конспекти занять з хімії з оцінками та підписом викладача (на самих конспектах або в загальній таблиці).
- Розробка проведеного студентом й оціненого викладачем позанавчального заходу з хімії.

Виконані студентами під час педагогічної практики завдання подаються у визначений термін методисту та керівнику практики.

Під час оцінювання результатів виробничої педагогічної практики враховуються такі показники діяльності студентів:

- ставлення до педагогічної діяльності;
- ставлення до учнівського колективу, стиль взаємовідносин з учнями;
- рівень активності, якість виконання усіх видів діяльності;
- дисциплінованість;
- науковий рівень проведення аналізу та самоаналізу педагогічної діяльності.

ДОДАТКИ

Директору/Декану

_____ ННІ/факультету

_____ студента (ки) спеціальності _____

_____ групи _____

_____ ННІ/факультету

_____ форми навчання

(денної, заочної)

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

Заява

Прошу дозволити проходження _____ практики
(назва практики)

у _____

(повна назва бази практики)

_____ району _____ області з

_____ по _____ 20.. року

_____ До заяви додаю лист-згоду з бази практики.

_____ (дата)

_____ (підпис)

Віза керівника практики _____

Директору/Декану
_____ ННІ/факультету
Директора _____
№ вих. ____ від «__» _____ 20 ____ року _____

(повна назва бази практики)

(прізвище та ініціали)

Адміністрація _____
(повна назва бази практики)
просить направити для проходження _____ практики
(назва практики)
студента (ки) _____ інституту/факультету
_____ групи _____
(прізвище, ім'я по-батькові практиканта)
з _____ по _____

База практики зобов'язується прийняти студента, призначити наказом кваліфікованого спеціаліста для безпосереднього керівництва практикою, створити необхідні умови для виконання студентом програми практики, забезпечити безпечні умови праці під час практики.

Директор
(завідуюча)

печатка закладу, підпис

Прізвище, ініціали
керівника бази
практики

ПОВІДОМЛЕННЯ

студент СумДПУ ім. А.С.Макаренка

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (курс, інститут, факультет, напрям підготовки (спеціальність))

прибув „____” _____ 20__ року до _____

_____ (назва підприємства, організації, установи)

і приступив до практики. Наказом по підприємству (організації, установі) від „____” _____ 20__ року № _____ студент

_____ зарахований на посаду _____

_____ (штатну, дублером, штатну роботу, практикантом)

_____ (штатні посади назвати конкретно)

Керівником практики від підприємства (організації, установи) призначено _____

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник підприємства (організації, установи)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Печатка (підприємства,

організації, установи)

“____” _____ 20__ року

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

*Надсилається у вищий навчальний заклад не пізніше як через три дні після прибуття студента на підприємство (організацію, установу) / початку практики.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет
Кафедра біології людини, хімії та методики навчання хімії

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

**з виробничої педагогічної практики
у закладі фахової передвищої та професійної
(професійно-технічної) освіти
студента 661 групи / групи СОХі-6
природничо-географічного факультету**

(П.І.П. студента)

(місце проходження практики)

Керівник практики:

Підпис та оцінка

ЗВІТ ІЗ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Студента 661 групи / групи СОХі-6, що проходив практику в

(назва закладу фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти)

Кількісні результати виробничої педагогічної практики:

а) кількість відвіданих занять викладачів; б) кількість відвіданих занять практикантів; в) кількість проведених занять; г) кількість проведених виховних заходів; д) кількість проведених позанавчальних заходів з хімії; е) кількість відвіданих виховних заходів; ж) кількість відвіданих позанавчальних заходів.

Характеристика ходу початкового етапу виробничої педагогічної практики: (участь в установчій конференції та груповій бесіді з методистом; знайомство з керівництвом закладу фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти та викладачами; ознайомлення з планом роботи викладача хімії; знайомство зі здобувачами освіти).

Аналіз проведеної навчальної діяльності з хімії: (складання тематичного плану на період педагогічної практики; відвідування занять учителів хімії, загальна коротка характеристика занять; проведення занять в закріплених академічних групах і під час замін, виготовлення наочних посібників та інших допоміжних матеріалів та їх загальна коротка характеристика).

Аналіз проведеної позанавчальної роботи з хімії: (загальна коротка характеристика відвіданих позанавчальних заходів, проведених викладачами та студентами-практикантами; опис підготовки до проведення позанавчального заходу на тему " "; самоаналіз проведеного заходу).

Аналіз проведеної виховної роботи зі здобувачами освіти: (результати ознайомлення із системою роботи наставника / куратора групи й вивченні здобувачів освіти групи, до якої прикріплений студент; хід виконання функцій та обов'язків наставника / куратора групи, опис прийомів щодо реалізації виховної спрямованості занять;

загальна коротка характеристика відвіданих виховних заходів; опис підготовки до проведення виховних заходів за темами "_____"; самоаналіз проведених заходів).

Аналіз проведеної науково-дослідної роботи: (тема науково-дослідної роботи; вивчена література за темою; опис проведених спостережень/експериментів за темою дослідження; назва виступу на методичному семінарі, аналіз ходу семінару; теми відвіданих семінарів, характеристика теоретичної підготовленості та практичних результатів семінарів).

Звіт про проведену профорієнтаційну роботу студента-практиканта (у якій формі проводилася профорієнтаційна робота, в яких класах і т.д.).

Загальна особистісна характеристика педагогічної практики (особисті враження від педпрактики, оцінка результативності практики в аспекті формування професійних умінь, мотивації, зауваження та побажання щодо організації практики, пропозиції щодо підвищення ефективності проходження практики: розподілу студентів, виробничих баз практик тощо).

Дата

Підпис студента-практиканта

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЛИСТ

виробничої педагогічної практики студента 661 групи / групи Xi-6

(П.І.П. повністю)

який проходив виробничу педагогічну практику в _____ групі

в період з _____ 202_ р. по _____ 202_ р.

№ з/п	Показники оцінювання	Відповідальна особа	Макс. балів до:	Бали	Прізвище Імя По батькові / Підпис
1.	Участь в установчій та підсумковій конференції	Керівник практики	5		
2.	Заняття та позанавчальна робота з хімії	Учитель хімії	35		
3.	Заняття та позанавчальна робота з хімії	Методист з хімії	35		
4.	Робота з групою здобувачів освіти	Класний керівник	10		
5.	Профорієнтаційна робота зі здобувачами освіти та батьками	Керівник практики	10		
6.	Вчасне оформлення звітної документації	Керівник практики	5		

Підсумкова кількість набраних балів: _____

Оцінка за виробничу педагогічну практику за шкалою ECTS: _____

Оцінка за виробничу педагогічну практику за національною шкалою: _____

Підпис керівника практики _____

Кутовий штамп

(підприємства,

організації, установи)

ХАРАКТЕРИСТИКА

на студента(ку)-практиканта(ку) природничо-

географічного факультету

Сумського державного педагогічного

університету імені А.С.Макаренка,

спеціальності 014 Середня освіта (хімія)

другого (магістерського) рівня освіти

(ППП),

який/яка проходив(ла) педагогічну практику

в _____ (заклад освіти)

з _____ по _____ 20__ р.

Протягом усього періоду практики _____ (Прізвище) відповідально ставилася до своїх обов'язків. Пропусків педагогічної практики та запізнень не було.

Студентка показала знання змісту програми хімії й уміння працювати у відповідності до неї на високому методичному рівні. Старанно готувалася до занять, використовувала наочність, роздатковий матеріал, презентації, що активізували увагу здобувачів освіти. На заняттях з хімії успішно використовувала різні методи та прийоми, спрямовані на реалізацію поставлених цілей. Практикантка уміє залучити здобувачів освіти до роботи, зосередити їх на виконанні завдань, володіє прийомами активізації самостійного мислення, вміє дати новий навальний матеріал з опорою на вже наявний, а також регулювати поведінку здобувачів освіти у процесі заняття.

Доброзичлива, комунікабельна, коректна по відношенню до педагогічного колективу закладу освіти та здобувачів освіти. Крім того, практиканткою проводились виховні та позанавчальні заходи із здобувачами освіти закріпленої за нею групи згідно плану куратора.

Студентка _____ (Прізвище) користувалася заслуженим авторитетом та повагою серед здобувачів освіти та педагогічного колективу школи. Програму практики виконала у повному обсязі, тому заслуговує на високу оцінку.

Директор _____ (назва)
(місце печатки)

(підпис)

ППП

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

	(вид і назва практики)
студента	_____
	(прізвище, ім'я, по батькові)
Інститут, факультет	_____
Кафедра	_____
Освітній рівень	_____
Спеціальність	_____
Додаткова спеціальність (спеціалізація)	_____
	_____ курс, група _____

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „____” _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
підприємства, організації, установи „____” _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

[illegible]

Керівники практики:

Від вищого навчального закладу

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Від підприємства, організації,
установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal grey lines across the entire width of the page, providing a guide for handwriting or typing. The background is a solid off-white color.

[illegible]

 (підпис)

 (прізвище та ініціали)

«_____» _____ 20__ року

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Висновок керівника практики від вищого навчального закладу
про проходження практики**

Дата складання заліку „_____” _____ 20____ року

Оцінка:

за національною шкалою

_____ (літерами)

кількість балів

_____ (цифрами і літерами)

за шкалою ECTS

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для визначення завдань на практику, проведення поточних записів набутих вмінь при виконанні роботи, оцінки результатів практики. Заповнюється студентом особисто, крім розділів відгуку про роботу студента на практиці.
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), брошура 8 сторінок разом з обкладинкою.

ЗМІСТ

Мета і завдання виробничої педагогічної практики	3
Організація і зміст виробничої педагогічної практики	9
Методичні рекомендації	15
Форми та методи контролю	18
Додатки	25
Додаток А. Заява студента	26
Додаток Б. Лист-згода з бази практики	27
Додаток В. Бланк повідомлення про прибуття	28
Додаток Г. Титульний лист звітної документації	29
Додаток Д. Звіт з педагогічної практики	30
Додаток Е. Атестаційний лист	32
Додаток Ж. Зразок характеристики студента	33
Додаток З. Щоденник практики	34